

vytknutých oddílech časových; v případech zvláštního zřetele hodných netřeba omezení tohoto dbáti (srv. § 5 cit. zák.).

Hlavním učitelům spravujícím ústav učitelský povisorně, dostává se remunerace rovnající se funkčnímu přídavku řediteli ústavu vyplácenému (t. j. 500 zl. — srv. § 3 cit. zák.). Roční služné učitelů, kteří ustanoveni byli na místo hlavního učitele provisorně, obnáší 1200 zl. a vedle toho požívají přiměřeného aktivního přídavku IX. třídy hodnostní (přídavek ten počítá se dle místa, v němž ústav se nalézá). Nároku na kvinkvenálky mají tito učitelé teprve když jmenováni byli definitivními učiteli hlavními; při tom mohou si započísti, splněny-li zákonné podmínky, i dobu služby provisorně konané (§ 4 cit. zák.).

Služné (systemisované) učitelů škol cvičných státem vydržovaných vyměřeno jest na ročních 1100 zl. I tito učitelé mohou žádati postupně — jak shora při služném učitelů hlavních vyličeno — za zvýšení služného až do dovršeného 25 roku služby; jenže tu pro první dvě pětiletí obnáší dotčené zvýšení služného 100 zl., po dalších třech pětiletích 150 zl. (srv. §§ 6 7 cit. zák.); učitelé škol státních cvičných zařazení jsou do X. třídy hodnostní. Podučitelé těchže škol jsou v XI. třídě hodnostní a mají 700 zl. ročního služného (srv. §§ 8 a 9 cit. zák.). Provisorní učitelé státních škol cvičných mají ročního služného 1000 zl. a aktivní přídavek s X. třídou hodnostní spojený. I zde platí zásada započitatelnosti doby služební v provisorní vlastnosti ztrávené (§ 10 cit. zák. a § 4 téhož zák.) pokud jde o nárok na přiřknutí kvinkvenálek. Služební taxu, předepsanou zákonem, zapraviti dlužno jen ze služného; naproti tomu lze také započítati do pense jen služné (u ředitelů též funkční přídavek §§ 3 a 11 cit. zák.). Na příště nepovolují se již subsistenční přídavky poskytované na základě nejv. rozh. ze dne 15. března 1895 a ze dne 28. června 1895 státním zřízencům čtyř nejnižších hodnostních tříd, jakož i přídavky k subsistenčním poplatkům suplentům povolované na základě nejv. rozh. ze dne 30. června 1895 (§ 12 cit. zák.).

Co do započitatelnosti doby služební a zejména co do nároků na zvýšení služného učitelstva přestupujícího z jiných škol státních (zejména středních, průmyslových) stanoví zákon, že pokládá se za to, (jako kdyby dotčené osoby byly sloužily na ústavech učitelských nepřetržitě (§ 13 odst. 1). Ve příčině ústavů učitelských, škol středních, obecních a zemských, jež požívají práva veřejnosti, rozhoduje reciprocita ústavy těmito šetřená a výslovné prohlášení předkem již dané od těch, kdož ústavy ty vydržují (§ 13 odst. 2).

Ustanovení podávající tuto ve stručných rysech hlavně reformu jedné části úřednictva státního v ohledu služného, neodnášejí se k učitelstvu na oněch cvičných školách, které vydržovány jsou po rozumu § 67 odst. 2 zákona ze dne 14. května 1869 č. 62 ř. z. z prostředků státních jen částečně (§ 16 cit. zák. z r. 1898).

Ústavy veřejné pro vážení a měření.

I. Pojem.

Za veřejné ústavy pro vážení a měření jsou prohlášeny ústavy, jež jsou zvláště vládou autorisovány k odvažování a odměřování zboží a ku měření stupňů pálených líhových tekutin a nadány právem, aby vydávaly osvědčení s průvodní mocí veřejných listin o vykonaném

jimi vážení a měření a o výsledcích vyplývajících z těchto operací (zák. ze dne 19. června 1866 č. 85 ř. z.).

II. Úřední dozor.

1. Živnostenský úřad může povolit, aby se zřídily ústavy veřejné pro vážení a měření.

2. Potřebí, aby živnostenský úřad potvrdil osoby ustanovené k vážení a měření; ku konání prací při vážení a měření smějí se ustanoviti lidé, jež vedle osobní důvěryhodnosti jsou i k nim náležitě způsobilými. Tato způsobilost prokáže se zkouškou, která se koná u cejchovního inspektora v jeho úředním sídle o dostatečné znalosti soustavy měr i vah, jakož o předepsaných nástrojích k vážení a měření a o dostatečné zručnosti ve vážení a měření (nař. min. obch. ze dne 12. října 1876 č. 126 ř. z. a výn. min. obch. ze dne 5. června 1885 č. 6431).

3. Povolují-li se nově zřizované veřejné ústavy pro vážení a měření, nechť se přihlíží k místním poměrům a vyslechně se v té příčině příslušná obchodní komora. Obec má prvý nárok na povolení; nezřídila-li by takového ústavu neb nevyhovují-li ústavy jí zřízené potřebám obchodu, mohou soukromníci dosáti povolení k takému ústavu, jsou-li, jak se požaduje, důvěry hodnými.

4. Obce dohlízejtež přísně k veřejným ústavům pro vážení a měření, které jsou v jejich obvodu, a odstraňtež každý seznáný zlořád vedle své působnosti aneb ho úřadu ihned oznamtež.

5. Úřad živnostenský má právo i povinnost, aby objeviv zneužívání propustil zřízence a jsou-li tito zároveň majiteli ústavu neb měli li účast na sběhších se zneužitích, aby nařídil odnětí oprávnění bez ujmy následků, jež po případě nastanou podle všeobecných trestních zákonů.

III. Veřejné ústavy pro vážení a měření mají, berouce poplatek za svůj výkon, držeti se v mezích tarifu úřadem schváleného a podrobiti se všem ostatním nařízením, která vydána jsou neb budou pro podnik těchto ústavů. Sazby musí potvrditi politický zemský úřad, slyšev obchodní a živnostenské komory. Vyměřují-li se tarify, jest míti k tomu zřeteli, že smějí býti pouze mírnou náhradou za námahu a za výdaje spojené s těmito ústavami.

IV. Dovoleno jest, aby se pronajímalo právo provozovati takového ústavu, které mají obce v držení; avšak pronajetí nelze provésti veřejnou soutěží.

V. Existence veřejných ústavů pro vážení a měření nebrání úkonu v právu, aby své vlastní zboží nebo zboží třetím osobám zdarma nebo za úplatu měřil a vážil a zachováváje zákonné podmínky, aby tento obchod též po živnostensku provozoval. Zřízení takového soukromého ústavu pro vážení jest svobodnou živností.

Ústavy zaopatřovací viz Ústavy dobročinné.

Ústavy zemské (zřízení zemská).

Království a země v říšské radě zastoupené tvoří relativně samostatné, politické korporace se zvláštním zřízením, dle kterého vystupují v organismu státním jednak jako tělesa zákonodárná s omezenou příslušností, jednak jako tělesa samosprávná.

A. Země jako tělesa zákonodárná.

I. Dějinný vývoj.

Národní zastoupení zákonodárné království a zemí v říšské radě zastoupených vyvinulo se s utvořením mocnářství a sice dvojí: ústřední zastou-